

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

A ZÖLDÍTÉS AKTUALITÁSAI, 2018-TÓL ALKALMAZANDÓ VÁLTOZÁSAI

Tisztelt Gazdálkodó!

A 2014–2020 Közös Agrárpolitika (KAP) uniós keretrendszerének és intézkedéseinek kidolgozása során már 2012-ben egyértelművé vált, hogy az addig működő Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) környezetvédelmi célú előírásain túl az új KAP rendszerében lesz egy, a HMKÁ szabályain túlmutató intézkedési csomag. Ezen keresztül az Európai Unió (EU) közvetlen kifizetésekben részesülő gazdálkodói nagyobb mértékben hozzájárulnak az unió környezet- és természetvédelmi célkitűzéseéhez, a mezőgazdasági termeléshez kapcsolódó természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz.

A zöldítés bevezetése az elmúlt három évben nemcsak a gazdálkodóktól követelte meg a folyamatos tájékozódást és ismeretszerzést, hanem az Európai Bizottság (Bizottság) szakembereit, a tagállami intézményrendszert is jelentős kihívások elé állította. Éppen ezért az elmúlt két évben a Bizottság nagy energiákat fordított az uniós szabályozási hiányosságok feltárására és befoltozására, melynek vívmányait a hazai jogszabályokba is át kellett/kell vezetni. Az egyes termelői csoportok, gazdálkodói érdekvédelmi szervezetek, természetvédelmi civil szervezetek kitartó lobbitevékenységét követően 2017. június 14-én az Európai Parlament Plenáris Ülése megszavazta egy módosító csomag elfogadását. A 2018-tól kötelezően bevezetendő, minden tagállamra érvényes módosítások az ökológiai jelentőségű területekre (EFA-terület) összpontosítanak. A csomagnak részét képezi a nagyon sok vitát kiváltó növényvédőszer-használati tilalom a táblaszintű EFA-területek egy részén.

A Bizottság lehetőséget adott arra, hogy az átdolgozott szabályok egyes elemeit a tagállamok már 2017-től alkalmazhassák. Így hazánk úgy döntött, hogy 2017-től megadja a gazdálkodóknak azt a lehetőséget, hogy a nitrogénmegkötő- és nem nitrogénmegkötő növények keverékei is elismerhetők legyenek EFA-területnek úgy, hogy a keverékben a nitrogénmegkötő növény(ek) csíraszámaránya meg kell, hogy haladja az 50%-ot. Továbbá az ökológiai jelentőségű másodvetések átláthatóbb kezelése érdekében 60 napos fenntartási időszakot írtunk elő; ezzel egyidejűleg eltöröltük a vetési időszak kezdetét. Vagyis a gazdálkodónak csak azt kell figyelnie, hogy tárgyév október 1-jéig elvesse az ökológiai másodvetésnek szánt, legalább két faj keverékét és azt a vetéstől számított 60 napig ne forgassa be. A vetést és beforgatást a vetést és beforgatást követő 15 napon belül kell bejelentenie.

Változások 2018-tól a zöldítésben

Az EFA-elemek igénylése során 2018-tól jelentős könnyítést jelent majd, hogy a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) az EFA-tájképi elemeket fedvényel kell ellátnunk, melyre uniós kötelezettségünk van. Ez segíti majd a potenciális EFA-elemek kijelölését. Így nagyobb biztonsággal igényelhetnek a gazdálkodók és könnyebb lesz a kijelölt EFA-terület bejelentett szántóterülethez mért arányának pontos meghatározása.

2018-tól az EFA-elemek rendszerében kisebb változásról kell beszámolnunk. Az uniós jogszabály finomhangolását követve a faszor és a fás sáv összeolvad, a faszor beolvad a fás sávba. A vizes árok tagállami döntés szerint 2018-tól kikerül az EFA-elemek hazai rendszeréből, ugyanis végleges lehatárolásuk a MePAR-ban adathiány és technikai tényezők miatt nem megoldható. Továbbá az igényelt és a fizikai ellenőrzés utáni adatok egyaránt azt mutatják, hogy sok esetben a gazdálkodók rosszul jártak a vizes árok igénylésével; a legtöbb esetben a fizikai ellenőrzések során kiderült, hogy az igényelt vizes árok nem felelt meg a zöldítésben elismerhető paramétereknek, hanem inkább más típusba sorolható lett volna (pl. táblaszegély vagy fás sáv).

A 2015. évi kérelmezési adatok azt mutatják, hogy a vizesárok igénylését a gazdálkodók csupán kis része választotta. A mintegy 38 ezer EFA-terület kijelölésének kötelezettségével érintett gazdálkodó közül 1736 ügyfél igényelt az egységes kérelmében 5223 db vizesárkot, melyek összterülete 896,5461 hektár volt. A fizikai ellenőrzéssel érintett 83 db, összesen 14,9164 hektár területű vizesárok közül mindössze 13 db, 1,1063 hektár összterületű ökológiai jelentőségű elem került elfogadásra az ellenőrzések eredményeképpen. Természetesen a vizesárkok egy része más elemekbe épülve a továbbiakban is a zöldítési rendszer részét képezik majd, viszont önálló fedvény nem készül rájuk, Egységes Kérelemben nem lesznek külön igényelhetők.

A 2018-tól alkalmazandó szabályoknak egy újabb részlete, hogy a 0,25 hektárnál kisebb táblaszintű EFA-elemek (nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület, ökológiai jelentőségű másodvetés, parlagon hagyott terület, erdősített terület, agrárerdészeti terület, rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény) is igényelhetők és elszámolhatók lesznek EFA-területként uniós iránymutatás alapján. A módosítások közül az egyik legjelentősebb névum, hogy a jövő évtől a gazdálkodó a szántóterületével szomszédosan elhelyezkedő EFA-elemével szomszédos EFA-elemet is bejelentheti a gyakorlatnak való megfelelés érdekében. Ezzel a gazdálkodó beszámíthatja a szántóterületeihez kapcsolódó, környezeti szempontból értékes további elemeket, mellyel egyúttal növelhető a bejelentett EFA-területek nagysága. Akár egy táblaszegéllyel szomszédosan elhelyezkedő fás sáv is beszámolható lesz a gazdálkodó potenciális EFA-területeibe.

További, az eddigi szabályozástól eltérő módosítás, hogy az EFA-ként elszámolni kívánt nitrogénmegkötő növényvel bevetett területeken, parlagon hagyott területeken, ökológiai jelentőségű másodvetésen és a mezőgazdasági termelés alatt álló erdőszélek mentén fekvő támogatható hektársávokon tilos növényvédő szert használni. Az EU célja az előírások ilyen irányú átdolgozásával, hogy javítsa a zöldítés környezeti hatékonyságát és ezen belül maximalizálja az EFA-területek biológiai sokféleségre gyakorolt hatását.

Arra a kérdésre, hogy ez milyen irányba tereli majd a gazdálkodók döntéseit a jövőben, a szójapiacokon legújabbán megfigyelhető trendek is választ adhatnak: a mindenkor támogatási környezettől függetlenül komoly felárat realizálhat az a gazdálkodó, aki deszikkáló

szer nélkül takarítja be a szőjababot. A teljes mértékben növényvédő szer használata nélkül vagy éppenséggel biológiai gazdálkodás keretében előállított szőjababról nem is beszélve.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes EFA-területeken 2018-tól bevezetendő növényvédőszer-mentesség egyáltalán nem befolyásolja a SAPS és a termeléshez kötött fehérjenövény-támogatás feltételeit vagy összegét. A szója és a borsó továbbra is elszámolható EFA-területként, ha termesztésük során nem alkalmaznak növényvédő szert. Vannak olyan tájegységei országunknak, ahol ez nagy biztonsággal megvalósítható kellő szakértelem és tudatos technológiaválasztás mellett. Azokon a termőhelyeken pedig, ahol a gyomok elleni védekezés sorközműveléssel nem oldható meg maradéktalanul, illetve feltétlenül szükséges deszikkálás a biztonságos és gazdaságos betakarításhoz, ott érdemes fontolóra venni az EFA-kötelezettség más kultúrával vagy EFA-területtípussal történő kielégítését (pl. őszi kalászosok után vetett zöldtrágyával).

Fás sáv, faszor

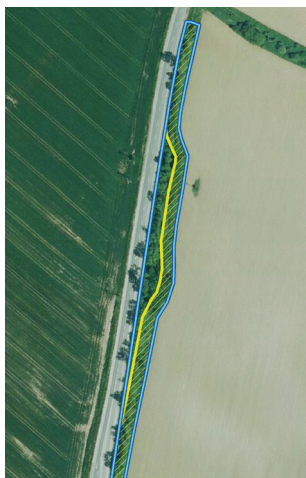
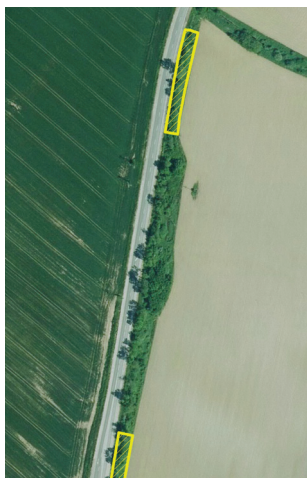
Mint azt már korábban említettük, a faszor mint külön igényelhető EFA-elem beolvad a fás sávba, fogalmaik egyesítésre kerülnek. A faszor az eddigi vonalas lehatárolás helyett poligonos formában lesz megjelenítve a MePAR-ban.

Magyarázat: A korábban vonalas faszor EFA-elem fás sáv részeként, poligonként való megjelenítése.

Forrás: BFKH

A módosítás egyszerűbbé teszi az EFA-elemek típusainak megkülönböztetését és a fás sáv 10 méteres szélességének 20 méterre emelésével lehetővé teszi, hogy EFA-területként be lehessen számítani azokat a környezeti szempontból értékes elemeket, amelyek eddig a túlzott méretük miatt estek kizárás alá. Ugyanis az EFA-területek lehatárolásával kapcsolatos tapasztalatok azt mutatták, hogy a 10 és 20 méteres szélességi érték között nagyon sok, a fás sáv egyéb kritériumainak megfelelő terület található. A határérték módosításával ezek is az EFA-területek részét képezhetik.

Magyarázat: A bal oldali ábrán a sárga sraffozott területtel van jelölve a jelenlegi szabály szerint (max. 10 méter szélességű) kérelmezhető és elszámolható fás sáv. A jobb oldali ábrán pedig a 2018-tól érvényes előírások szerint, a kék határvonal jelenti a szabályoknak megfelelően kijelölt fás sávot, a sárga sraffozott terület pedig azt a rész, amely ebből az elemből a közvetlen érintkező szántóterülethez kérelmezhető és elszámolható.

Forrás: BFKH

Magyarázat: A bal oldali ábrán a kék vonallal lehatárolt fás sáv látható, melyen egy sárga sáv a 20 méteres átlagszélességet mutatja. A képen látható, hogy a valóságban létező elem szélessége helyenként meghaladja a 20 métert, helyenként annál keskenyebb. A jobb oldali ábra pedig azt mutatja, hogy ugyanezen fás sávból csak a szántó felé eső átlagolt 10 méteres sáv (sárga sraffozott terület) számolható el EFA-területként.

Forrás: BFKH

Ennek megfelelően az ökológiai jelentőségű fás sáv paraméterei úgy változnak, hogy az átlagosan legfeljebb 20 méter széles lehet, viszont ebből a 20 méterből egy átlagosan 10 méter széles terület lesz igényelhető. Ennek érdekében, hogy az uniós szabályoknak

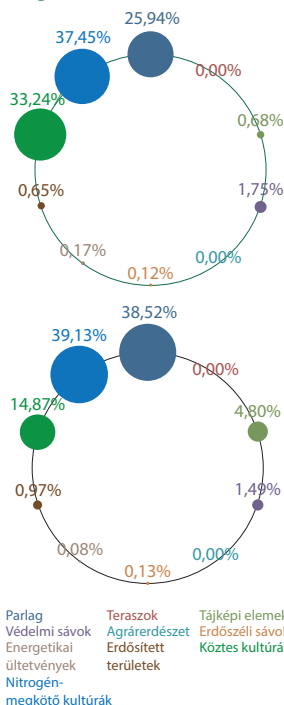
megfelelően megőrizze lineáris jellegét a fás sáv, legalább 30 méter hosszú egybefüggő területet kell, hogy alkosson, mely terület szántóterülettel érintkezik.

A szabályok ilyen szintű átdolgozásával megteremtjük az összhangot a 2009. évi XXXVII., az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény erdő fogalma, valamint a zöldítésben alkalmazni kívánt fás sáv fogalom között. A törvény alkalmazásában erdőnek az a fákkal borított terület tekinthető, amely a szélső fák töben mért távolságát tekintve átlagosan legalább 20 méter széles.

Az EFA-területekre vonatkozó uniós tapasztalatok

A Bizottságnak uniós rendeletbe foglalt kötelezettsége volt, hogy 2017. március 31-ig értékelő jelentést nyújtson be az Európai Parlamentnek és Tanácsnak az EFA-területekhez kapcsolódó kötelezettségek végrehajtásáról és azok környezetvédelmi hatásairól. A dokumentum további jelentősége abban rejlik, hogy támpontot szolgáltat a KAP nyom

Az ökológiai jelentőségű területek-ké nyilvánított területek fő ökológiai jelentőségű területtípusonkénti bontása uniós szinten, a súlyozási tényezők alkalmazását megelőzően és azt követően

Forrás: A tagállamok 2015. évi felhasználási adatai (EU27, az adatok Franciaország esetében nem állnak rendelkezésre)

mon követéséről és értékeléséről szóló, 2018-ban esedékes jelentéshez is, mely a 2020 utáni KAP rendszerének egyik alapköve lesz.

2015-ben a leggyakrabban bejelentett EFA-területtípusok között azok szerepeltek, amelyek termelő vagy potenciálisan termelő mezőgazdasági területekhez kapcsolódnak:

- nitrogénmegkötő kultúrák (a fizikai ökológiai jelentőségű területek 37,4%-a);
- köztes kultúrák/ökológiai jelentőségű másodvetés (33,2%);
- parlagon hagyott földterület (25,9%).

A súlyozási tényezők alkalmazását követően a nitrogénmegkötő kultúrák és a köztes kultúrák az összes súlyozott EFA-terület 54%-át (39, illetve 15%-át) tették ki. Ez a kötelezettséggel érintett szántóterület 5,4%-át jelentette és láthatólag hozzájárult a mezőgazdasági üzemek szintjén előírt 5% túllépéséhez. Egyéb területek, mint például a tájképi elemek és a védelmi sávok 1,7, illetve 0,7%-ot értek el.

Az EFA-területek potenciális környezetvédelmi és éghajlati hatásaira vonatkozóan a jelentés feltárja, hogy

- a biológiai sokféleség szempontjából a tájképi elemek és a parlagon hagyott területek bizonyulnak a leghasznosabb EFA-területtípusnak;
- az EFA-területek megfelelő gazdálkodási gyakorlatok érvényesülése esetén még hasznosabbak lehetnének a biológiai sokféleség szempontjából;

- az ökoszisztéma-szolgáltatásokra gyakorolt potenciális pozitív hatás szempontjából a tájképi elemek hozzák a legjobb eredményeket;
- más ökológiai jelentőségű területtípusok gyakorolhatnak némi pozitív hatást bizonyos ökoszisztéma-szolgáltatásokra, különösen akkor, ha a területen érvényesülnek bizonyos gazdálkodási szabályok, és ha a vetett fajok kiválasztása megfelel bizonyos követelményeknek;
- az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését fokozhatná a pillangósvirágúak fokozott használata és a nitrogénműtrágyák nitrogénmegkötéssel történő, ebből következő kiszorítása;
- az agrárerdészeti tevékenységek és az erdőtelepítés révén – megvalósításuk esetén – a talaj szénkészségetére gyakorolt jótékony hatás szintén javíthatná az uniós földhasználattal elért szénmegkötést.

Összefoglalva elmondható, hogy uniós szinten a szántóterületeken található EFA-területekké nyilvánított területek átfogó aránya a mezőgazdasági üzemek szintjén előírt 5% közel kétszerese. Ez főként annak köszönhető, hogy elsősorban termelő és potenciálisan termelő EFA-területeket – nitrogénmegkötő kultúrákat, köztes kultúrákat és parlagon hagyott földterületeket – jelölték ki. Más EFA-területek, köztük a tájképi elemek csak kis mértékben járultak hozzá az ökológiai jelentőségűvé nyilvánított összes területhez.

Az elemzés azt mutatja, hogy az EFA-területtípusok környezetvédelmi előnyei nemcsak azok mennyiségétől, hanem minőségétől is függenek, és sajátos feltételekkel, illetve gazdálkodási követelményekkel függenek össze.

Végkövetkeztetésként a Bizottság az EFA-területek százalékos arányának növelésére 2018-tól nem tesz javaslatot. Így 2018-tól ugyanúgy a bejelentett szántóterület 5%-át kell EFA-területként kijelölniük a gazdálkodóknak.

Hazai EFA-adatok

Év/Megnevezés	EFA-kötelezettséggel érintett szántóterület (ha)	Megállapított EFA-elemek területe (ha)	Megállapított EFA-elemek súlyozott területe (ha)
2015	3 348 571	492 021,32	325 401,85
2016	3 448 477	487 664,41	294 989,03

Forrás: MÁK 2017. július 3-i adatszolgáltatás

Az egyes EFA-elemek arányát vizsgálva a megállapított EFA-területből elmondható, hogy a táblaszintű EFA-elemek közül 2015-ben és 2016-ban is a nitrogénmegkötő növényekkel beültetett területek, az ökológiai jelentőségű másodvetés és a parlagon hagyott területek voltak a leginkább igényelt EFA-típusok. Ezek megállapított súlyozás nélküli összterülete 2015-ben 478 720,84 hektár, mely az összes súlyozás nélküli EFA-terület 97,3%-a, a súlyozott adatokkal pedig 94,7%-a. 2016-ban a szóban forgó EFA-területek megállapított súlyozás nélküli összterülete szinte alig tér el 2015-höz képest, 478 683,38 hektár. Viszont az arányokat tekintve átrendeződés figyelhető meg a területadatokban, ugyanis a parlagon hagyott területek nagysága körülbelül annyival csökkent, mint amennyivel az

ökológiai jelentőségű másodvetés területe nőtt 2015-höz képest (~35 000 hektár). Az EFA nitrogénmegkötő növények vetésterületének változása nem számottevő. A nem táblaszintű EFA-elemek közül pedig mindkét évben a táblaszegély és a sövény, fás sáv fedvény nélküli igénylése volt jellemző.

Zöldítés a 2020 utáni KAP-ban

A KAP 2020 utáni életére vonatkozó elképzelések meghatározó mozzanatává lesz a KAP modernizációja és egyszerűsítése. A zöldítés 2020 utáni KAP-ban betöltött szerepét megalapozza, hogy a 2020 utáni KAP elsődleges prioritásai között a környezeti kihívásokra adott válaszoknak való megfelelés – mint a fenntarthatóbb mezőgazdasági termelés, klímaváltozással szembeni küzdelem, közjavak biztosítása – is helyet kap.

A 2020 utáni KAP azonosított befolyásoló tényezők:

- Az új többéves pénzügyi keret (MFF) nagysága.
- Az erőviszonyok részbeni újrendeződése a BREXIT után.
- 2019-ben európai parlamenti választásokat rendeznek és új Bizottság áll fel.
- Más uniós politikák, új kihívások okozta nyomás (pl. migrációs válság).
- A társadalom irányából érkező folyamatos nyomás a KAP gazdasági, környezeti és éghajlati értelemben vett fenntarthatósága erősítésének igényével.
- Tagállami elképzelések a KAP jövőjével kapcsolatban.

Nyilvános konzultáció a KAP modernizálásáról és egyszerűsítéséről

A Bizottság 2017. február 2. és május 2. között nyilvános konzultációt hirdetett. A konzultáció lényege abban rejlik, hogy eredménye is alapjául szolgál majd annak a bizottsági kommunikációnak, amely a 2020 utáni KAP-ra vonatkozó elképzeléseket tartalmazza majd.

A tagállamok összesen 322 912 kitöltött kérdőívet küldtek vissza, ebből 3698-at Magyarországról (1,15%). A legtöbb válasz Németországból érkezett, 147 142 db (45,57%). Az összes válaszadó mindössze 7,18%-a vallotta magát mezőgazdasági termelőnek.

A KAP jövőjével kapcsolatos események áttekintése

Időpont	Mérföldkő
2018. I. negyedév	Bizottsági kommunikáció a KAP jövőjével kapcsolatos elképzelésekről
2018. I. fél év	Hivatalos jogszabályi javaslat a KAP alaprendeleteire vonatkozóan
2018. június	Hivatalos jogszabályi javaslat a Többéves Pénzügyi Keretre (MFF) vonatkozóan (a Bizottság legutóbbi információi alapján a BREXIT-tárgyalások miatt)
2021. január 1.	Új költségvetési ciklus indul (vagy átmeneti év)

Forrás: FM

Elérhetőségek

Földművelésügyi Minisztérium

Ügyfélszolgálat elérhetősége:

Telefon: +36 (1) 795 2532

Postai cím: 1860 Budapest Pf. 1.

E-mail: info@fm.gov.hu

Magyar Államkincstár

Központi ügyfélszolgálat elérhetősége:

Telefon: +36 (1) 374 3603, +36 (1) 374 3604, Fax: +36 (1) 475 2114

Postai cím: 1476 Budapest Pf. 407.

Email: ugyfelszolgalat@mvh.allamkincstar.gov.hu

Budapest Főváros Kormányhivatala Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály

Központi elérhetőség:

Tel: +36 (1) 222 5101, Fax: +36 (1) 222 5112

Cím: 1149 Budapest, Bosnyák tér 5.

E-mail: ftf@bfkh.gov.hu